

▲ Da Lat is de regio van overkaptteelten, zowel onder plastic als onder net.

DA LAT, EEN BELANGRIJKE TUINBOUWREGIO MIDDEN IN DE AZIATISCHE GROEIREGIO

In maart organiseerde de provincie Oost-Vlaanderen, in het kader van haar jarenlange structurele samenwerking met Vietnam en in de rand van de prinselijke missie naar dit Zuid-Oost Aziatisch groeiland, workshops rond duurzaam omgaan met gewasbescherming en bemesting in Da Lat. Deze regio heeft een zeer gunstig klimaat voor tuinbouw, waarbij zowel groenteteelt als sierteelt belangrijk zijn. Ook voor Vlaamse bedrijven zijn hier zeker kansen. De productie is grotendeels gericht op de lokale markt, en heeft een beperkte kwaliteit. Toch zijn er opportuniteiten voor export naar de omliggende Aziatische groeimarkten voor bedrijven met vaak buitenlandse inbreng.

Bruno Gobin, Els Pauwels, Nico Vergote, Marie Christine Van Labeke, Peter De Steur. PCS, PCG, UGent, Provincie Oost-Vlaanderen - foto's B. Gobin, D. Huyghens

Het provinciebestuur Oost-Vlaanderen heeft al jarenlang een goede band met de Vietnamese provincie Lam Dong, gelegen in het centrale hoogland ten noorden van Ho Chi Minh City (het vroegere Saigon). De provinciehoofdstad Da Lat ligt op een hoogte van 1.500 m en kent een relatief mild klimaat met dagtemperaturen tussen 20 en 25°C en een nachttemperatuur rond 15°C. Omwille van deze koelere temperaturen werd Da Lat ooit uitgebouwd tot het zomerverblijf voor de Franse kolonialen, die hun stempel drukten op zowel de architectuur als de lokale landbouw. Sinds het begin van vorige eeuw maakten de dennenbossen plaats voor Europese groenten, ook vandaag blijven onze bekende slatypes, koolsoorten en vruchtgroenten de voornaamste teelten.

Productiepotentieel

De laatste 15 jaar was er enerzijds een sterke verschuiving van openluchtteelten naar overdekte tuinbouw en anderzijds een belangrijke omschakeling van ongeveer 7.000 telers naar de teelt van snijbloemen en sierplanten. Tussen 2003 en 2010 was er een verdubbeling van het areaal snijbloemen tot 4.000 ha waarbij in 2010 ongeveer 1,3 miljard bloemstengels geproduceerd werden. De helft van het areaal in de provincie concentreert zich rond de stad Da Lat. Daar wordt wel 70% van de omzet gerealiseerd. Het gros van de bedrijven teelt voor de lokale Vietnamese markt, waarbij zowel de teelt als de behandeling na de oogst vrij rudimentair zijn. De serres zijn ijzeren of bamboe constructies met folie en

hebben permanente verluchting aan zijkant en dak. Ze dienen eerder om te beschermen tegen de moessonregens (mei-oktober) dan om een gunstig teeltklimaat te scheppen. De telers hebben te kampen met heel wat ziekten en plagen. Er zijn ook duidelijke bodemproblemen door te weinig teeltafwisseling. De bodem bestaat uit basaltische kleibodem met een pH van ongeveer 6.5 en een EC van 0.5 mS/cm; substraatteelt is vrijwel afwezig. Gewasbescherming en bemesting worden eerder onoordeelkundig en te laat ingezet. Na de oogst worden bloemen droog en ongekoeld gesorteerd en getransporteerd, waardoor de houdbaarheid eerder laag is. Er is weinig mechanisatie, wat wel begrijpelijk is gezien de lage arbeidskosten (65-85 euro per maand).

Export en buitenlandse inbreng

Slechts 5% van de totale sierteeltproductie wordt geëxporteerd en vertegenwoordigt een waarde van 16 miljoen US\$. De voornaamste exportlanden zijn de Aziatische burens, waaronder Taiwan, Korea, Japan en Australië, maar ook Frankrijk, Nederland en België. Da Lat beschikt over een moderne luchthaven zodat een snelle verbinding naar de buurlanden verzekerd is. De export bleef de laatste jaren stabiel en is in handen van een klein aantal bedrijven met een belangrijke buitenlandse inbreng. Enkel deze bedrijven telen voldoende kwaliteit en hebben voldoende aandacht voor goede na-oogstbehandeling en koelfaciliteiten om te kunnen concurreren op de internationale markten. Het belangrijkste voorbeeld is Hasfarm, een door een Nederlander geleid snijbloemen- en jongplantenbedrijf met 55 ha overdekte teelten in moderne geklimatiseerde serres op 3 locaties rond Da Lat. Naast productie van bloemen en planten is ook de in vitro vermeerdering van jongplanten zeer belangrijk voor de regio. Een aantal onderzoeksinstellingen gespecialiseerd in biotechnologie ondersteunen bedrijven die veredelen en vermeerderen. Een belangrijk voorbeeld is de Da Lat Flower – Forest Biotechnology Corporation, die binnenkort hun in vitro vermeerderingscapaciteit verdubbelen en een 300-tal mensen zullen tewerkstellen. Dit bedrijf is de vermeerderingspartner van Denis Plants te Beervelde, een succesvolle samenwerking gebaseerd op een goede verstandhouding en sluitende contractuele afspraken. Een aantal landen zetten actief in op investeringen en partnerschappen in deze regio, waaronder Nederland, Canada, maar ook Denemarken. De Deense overheid opende recent een vertegenwoordiging in Da Lat, om Deense bedrijven te begeleiden bij hun activiteiten in deze regio.

▲ Op vele bedrijven is er in vitro vermeerdering, een aantal grotere vermeerderers pakken het professioneler aan.

▲ Vietnam kent jaarrond korte dagen, zodat chrysanten bijbelicht moeten worden tijdens de vegetatieve fase

Provincie Oost-Vlaanderen

De provincie Oost-Vlaanderen ondersteunt de verduurzaming van de tuinbouw in Lam Dong, zowel voor groenten als voor sierteelt, en hoopt daarbij kansen te creëren voor Vlaamse bedrijven. Omdat het gebruik van gewasbescherming en bemesting enorm steeg sinds begin van de jaren negentig is het belangrijk om Vietnamese telers vertrouwd te maken met de principes van duurzaam omgaan met deze middelen (zoals bij ons reeds jaren wettelijk verplicht is). Momenteel wordt er zeer onzorgvuldig omgesprongen met gewasbescherming en bemesting (zie foto), wat gevaren inhoudt voor de telers, hun omgeving en de afnemers van de producten. Dit zal ook van de Vietnamese telers en overheid investeringen vergen, waarbij begeleiding en opleiding uit Vlaanderen welkom is. Het is ook voor onze Vlaamse telers belangrijk dat de Vietnamese producten volgens dezelfde milieunormen als de onze geteeld worden.

▲ Naast ijzer wordt ook bamboe veel gebruikt voor de constructie van plastic serres

Kansen in Vietnam

Sierteeltbedrijven hebben kansen in Vietnam op gebied van vermeerdering van jongplanten en in de productie van hun siergewassen voor de Aziatische markt. De nabijheid van een moderne luchthaven is een sterk pluspunt voor transport. Door het milde klimaat kan er jaarrond geteeld worden onder beschutting. Er hoeft niet verwarmd te worden, maar een gesloten serre met een meer gerichte klimaatsturing op maat van de teelt is belangrijk voor homogene kwaliteit.

▲ De lokale bloemenverkoop

Vietnamese arbeidskrachten zijn goedkoop, gemotiveerd en leergierig. Het aanbieden van speciale incentives zullen ertoe bijdragen dat ze trouw blijven aan het bedrijf. Buitenlandse bedrijven kunnen grond verwerven mits toelating van de Vietnamese overheid. De prijs schommelt tussen 10.000 euro en 30.000 euro per ha. Een groot aantal bedrijven doet aan eigen vermeerdering en er is in de regio een goede kennis aanwezig rond in vitro vermeerdering. Bij kleinere bedrijven is er een voorkeur om met eigen uitgangsmateriaal te werken in plaats van rechten aan te kopen. Daarom is het belangrijk zeer goede afspraken te maken rond beschermde variëteiten. Bij partnerschappen is het belangrijk dat de Vietnamese partner over voldoende technologische capaciteiten beschikt om de kwaliteit van het product te borgen.

Tuinbouw in ontwikkeling

Hoewel de Vietnamese tuinbouw momenteel weinig technologisch is, verwachten we hier een sterke toename in de volgende jaren. Dit biedt kansen voor toeleveringsbedrijven

▲ Bloemstukjes en potplanten op de lokale markt

in serrebouw, klimatisatie, substraten, meststoffen en biologische en chemische gewasbescherming. Moderne technologieën zullen stapsgewijs ingevoerd moeten worden bij telers voor de lokale markt, maar een aantal vooruitstrevende telers hebben voldoende kapitaal om grootschaliger te investeren.

De Vietnamese tuinbouw biedt daarenboven een aantal opportuniteiten voor telers geïnteresseerd in een uitbreiding van hun activiteit naar Azië. De afgelopen jaren creëerde de provincie Oost-Vlaanderen voldoende goodwill bij hun Vietnamese partners om deze kansen te bevorderen.

Vietnam zelf is een enorme groeiemarkt met een zeer jonge en groeiende bevolking. Daarnaast ligt het in het centrum van de Aziatische groeiemarkten, met exportmogelijkheden doorheen de regio. Door onze kennis rond duurzaamheid te delen met Vietnamese onderzoekscolllega's, kunnen we de weg effenen voor onze Vlaamse bedrijven om zaken te doen in Vietnam en de Aziatische regio. ■